

یادداشت ۲

منظره‌ها، عامل هیجان و گفت‌وگو

| الهه‌نوری | فعال دانشجویی

در خصوص تجربه شخصی‌ام از برگزاری و شرکت در این مناظره‌ها بگویم، باید گفت این تجربه در نوع خودش یک تجربه کامل فرهنگی است، چرا که لازم نیست برای انجام کار فرهنگی صرفاً برویسم تئاتر بینیم یا در یک کنسرت موسیقی شرکت کنیم. این کار در نوع خود یک کار فرهنگی تمام‌عیار است که می‌تواند اوقات فراغت هیجان‌انگیزی را به‌وجود آورد. ما خود در مناظره‌ای شرکت کردیم و در آن توانستیم اول هم ششوییم، طی ۹،۸ ساعت، ۱۰ منبع را مرور کردیم و مشکلات و پرسش‌هایمان را تلفنی با استادها در میان گذاشتیم و در نهایت در فضای گفت‌وگوی بسیار مهیج محصول آن را ارائه دادیم. اگر می‌خواستیم همه این کارها را به تنهایی انجام دهیم، در قالب یک مقاله آکادمیک می‌شد و دیگر از فضای گفت‌وگویی که دانشگاه و جامعه به آن نیاز دارد، به‌دور می‌ماند.

این تجربه در نوع خودش یک تجربه کامل فرهنگی است، چرا که لازم نیست برای انجام کار فرهنگی صرفاً بروییم تئاتر بینیم یا در یک کنسرت موسیقی شرکت کنیم. این کار در نوع خودش یک کار فرهنگی تمام‌عیار است که می‌تواند اوقات فراغت هیجان‌انگیزی را به‌وجود آورد

نخستین سالی که بحث مناظره‌های دانشجویی مطرح شد، حدود ۴ سال پیش بود. در آن زمان اطلاع دقیقی از چگونگی برگزاری این مناظره‌ها و ساز و کارش نداشتیم و در واقع فضایی بود که نمی‌دانستیم چه خواهد شد و به همین دلیل هم صرفاً از منظر سرگرمی با آن مواجه شدیم. در سال ابتدایی که این مناظره‌ها به‌راه افتاد، هنوز ساختار منظمی برایش وجود نداشت و جهاد دانشگاهی مسئولیت به‌راه انداختن این کار را برعهده داشت. درحقیقت طرح برگزاری مناظره‌ها هم به دلیل به‌راه‌افتادن کرسی‌های آزاداندیشی در آن سال‌ها آغاز شد. در آن زمان تلاش گسترده‌ای برای گسترش آزاداندیشی به‌راه افتاده بود و نتیجه این شد که خواستند تا این بحث به دانشگاه‌ها راه‌یافته و فضای آکادمیک نیز بتواند در آن سهم داشته باشد. راه‌اندازی این امر هم علاوه بر آن که شور و نشاط و هیجان بسیاری را به دانشگاه آورد، باعث شد تا بحث‌های آکادمیک در مناظره‌ها مطرح شود و از این رو نیز توانست موفق عمل کند و نسبتاً و هر سال رونق آن رو به رشد باشد. هرچند باید پس از گذشت دوره‌ای ۱۵ - ۱۰ ساله در خصوص آثار این مناظره‌ها نظر داد، اما در گام‌های ابتدایی توانست اثرات گسترده‌تری در بهبود فضای دانشگاه، علاوه بر آن که گسترش رویه گفت‌وگو و بحث داشته باشد. در زمینه شرکت در این مناظره‌ها هم باید گفت محدودیتی در خصوص رشته وجود ندارد و از طرفی از استان‌های دیگر هم یک تیم می‌تواند شرکت کند و در مناظره شرکت کند. اگر بخواهم

چنین فضایی در دانشگاه، علاوه بر آن که دانشجویان را با فضای گفت‌وگو آشنا می‌سازد، می‌تواند به نفع جامعه هم باشد. جامعه‌ای که می‌دانیم یکی از اصلی‌ترین مشکلاتش عدم وجود فضای بحث و گفت‌وگو و واکنش مسائل و مشکلات است.

چنین فضایی در دانشگاه، علاوه بر آن که گسترش رویه گفت‌وگو و بحث داشته باشد. در زمینه شرکت در این مناظره‌ها هم باید گفت محدودیتی در خصوص رشته وجود ندارد و از طرفی از استان‌های دیگر هم یک تیم می‌تواند شرکت کند و در مناظره شرکت کند. اگر بخواهم

گزارش

مسابقه ملی مناظره‌های دانشجویی چه اثراتی خواهد داشت؟

فاصله‌گیری از نمره و تأمل در مسائل اجتماعی

در سطح کشور است و ۱۴ واحد شهرستانی و ۶ واحد تهرانی که تمایل خود را اعلام کرده‌اند در این مناظره‌ها شرکت می‌کنند. درحالی که سال‌های پیش این مسابقات یک مرحله‌ای برگزار می‌شد و الان به صورت هرمی گروه‌های برنده بالایی آیند تا گروه برگزیده نهایی مشخص شود. دانشگاه‌هایی چون تهران، علم و فرهنگ، الزهرا و علامه طباطبایی میزبان‌ها در تهران هستند. ضمن این که امکان ثبت‌نام گروه‌ها به‌طور مستقیم از طریق سایت نیز امکان پذیر است.»

مناظره‌ها در حقیقت می‌خواهند قوه استدلال و بحث مستدل و توانایی گفت‌وگو را بین دانشجویان تقویت کنند. بنابر این، این مسابقات حول گزاره‌های مثبت خبری توسط گروه‌های موافق و مخالف درباره موضوعات اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، زیست‌محیطی، مدیریتی، سلامت، فرهنگی و... برگزار شده و گروه‌های چهار نفره از دانشجویان به مناظره با هم دیگر می‌نشینند. فلاح در این باره می‌گوید: «موضوعات یک سری قواعد کلی و گزاره‌های حمله هستند و در آنها موضوعات تخصصی مطرح نمی‌شوند. هر گروه چهار نفره درباره این گزاره‌ها در مجموع ۱۶ دقیقه دیدگاه خود را مطرح و از آن دفاع می‌کنند. از هر گروه دو نفر در مناظره شرکت می‌کنند و دو نفر پیش از شروع مسابقه در تحقیق و پژوهش شرکت دارند. کار آنها را سه نفر از اعضای هیأت علمی داوری کرده و نمره می‌دهند.»

اولین دوره این مسابقات در سال ۹۱ انجام شد اما ایده اصلی از مدت‌ها قبل شروع شده و کارهای تحقیقاتی آن انجام شده بود تا در شرایط مناسب در سال ۹۰-۸۹ اولین ایده مطرح شود. متولی مسابقات نیز از ابتدا سازمان دانشجویان جهاد دانشگاهی بود. یکی از شرکت‌کنندگان دوره دوم این مسابقات به «شهروند» می‌گوید: «یک تفاوت این دوره و دوره گذشته با دو دوره اول این است که موافق یا مخالف بودن یک گروه به صورت

رئیس جمهور وقت و اعضای سازمان چریک‌های فدایی خلق درباره چند موضوع خاص از سیمای جمهوری اسلامی پخش شد. اما مهم‌ترین مناظره‌هایی که پس از انقلاب اسلامی در ایران صورت گرفت، مناظره‌های تاریخی عبدالکریم سروش و آیت‌الله مصباح یزدی در دهه ۶۰ بود. در این مناظره‌ها که با بحث‌ها و استدلال‌های فلسفی همراه بود و طرف از مواضع فکری و عقیدتی خود که هر کدام سخن بخشی از جامعه بود دفاع می‌کردند. این سری از مناظره‌های که مسابقه‌هایی است که از تلویزیون گرفتار آمده و نه محتوا.

پس از عبور از شرایط خاص کشور پیش از سال ۹۲ و هم‌زمان با حضور دوباره دانشجویان در جریانات اجتماعی و سیاسی، سازمان دانشجویان جهاد دانشگاهی اولین دوره مسابقات مناظره‌های دانشجویی را برگزار کرد که امسال به قدر عمر چهار ساله خود، گفت‌وگو، بحث و مناظره را به میان دانشجویان آورده است.

این اتفاق ۳۰ سال بعد از اولین مناظره‌های می‌افتد که در تلویزیون جمهوری اسلامی ایران بین رئیس جمهور وقت و عضو کارگری حزب سوسیالیست ایران برگزار شد. آن مناظره به‌گفته مجری برنامه‌اش قرار بود با اسم تبادلات افکار، آغاز خوبی برای مباحثات در سطح ملی باشد و به تنویر افکار عمومی و ساخت فرهنگ انقلابی و پویا به جامعه و امت اسلامی ایران کمک کند اما چندی بعد کل ماجرا با رخدادهای سیاسی سال ۶۰ به‌هم خورد و موضوع گفت‌وگو و مناظره میان صاحبان افکار گوناگون در ایران مسیری دیگر پیمود.

مناظره تلویزیونی که سال ۵۸ پیرامون مسائل اقتصادی آغاز شد، به تدریج به مسائل سیاسی و ایدئولوژیک کشیده شد و گروه‌های مختلف و دیدگاه‌های مختلف را رو در روی هم قرار داد. همان سال مناظره پرچالش با حضور

ضرورت افزایش فرصت نقد علمی

فضای دانشگاه را به آرامش برساند و شرایطی را فراهم کند که در آن دانشجو بتواند حرف بزند. اما چرامی توان گفت این اقدام به‌ر تقای سطح سیاسی دانشجویان کمکی نمی‌کند؟ علت این است که این روزها مطالعه دانشجویان به شدت کاهش پیدا کرده و اکثر دانسته‌ها در حد اطلاعاتی است که در فضای مجازی منتشر می‌شود. در صورتی که چنین تریبون‌هایی در ۳ دهه گذشته به گونه‌ای

عباس سلیمی‌نمین
فعال سیاسی

شاید بد نباشد در همین ابتدای گفته‌هایم به تفاوت مناظره‌های دانشجویی و بحث تریبون آزاد اشاره کنم. تفاوتی که شاید در طول خواندن این مطلب کمک بیشتری به فهم مطلب کند. مناظره‌های دانشجویی آن دست از مناظره‌هایی است که دانشجویان آن را برگزار می‌کنند اما نخبگان و نمایندگان دو طیف خاص برای بحث و گفت‌وگو در آن شرکت می‌کنند. اما تریبون آزاد آن دسته از گفت‌وگو‌هایی است که خود دانشجویان طرف‌های گفت‌وگو هستند و با هم در مورد موضوعات مختلف به بحث و چالش می‌پردازند.

امروزه و در حالت عادی دانشگاه‌های زیادی هستند که تریبون آزاد برگزار می‌کنند و اتفاقاً طرفداران زیادی هم دارند. برگزاری تریبون آزاد در دانشگاه‌ها که چند دانشجو به‌عنوان نماینده یک ایدئولوژی یا گرایش‌های مختلف سیاسی با یکدیگر به مناظره می‌پردازند، از آن دست اتفاقاتی است که اگر چه می‌تواند مسیر گفت‌وگو و تعامل را باز کند اما به‌نوعی شناخت محیط‌های کنونی دانشگاه‌ها نمی‌تواند در جهت ارتقای سطح سیاسی دانشگاه و دانشجو موثر باشد. البته این به آن معنا نیست که تریبون‌های آزاد تأثیر مثبتی ندارند، بر عکس برگزاری چنین برنامه‌هایی می‌تواند

گفتار

نخواهد رسید. در اکثر مناظره‌ها و بحث‌های تریبون آزاد باید یک فضای مستند حاکم باشد به این صورت که کسی بدون ادله مشخص حرفی نزند اما متأسفانه ما چنین چیزی را نمی‌بینیم. این اتفاق است که از خود استادان سرچشمه می‌گیرد. متأسفانه مستند حرف‌زدن در کشور ما کاهش پیدا کرده است.

صاحبان ادعاهای سیاسی خود را ملزم به ارائه مستندات برای ادعاهای خود نمی‌دانند. این طبیعی است که چنین افرادی در محیط دانشگاه هم دانشجویان را درست تربیت نمی‌کنند و به او نمی‌آموزند که هر حرفی باید سندی داشته باشد. همه حرف‌ها و گفته‌ها ما باید مانند هر تحقیق و پژوهشی منبع داشته باشد. پس از آن که ما از منابع مختلف استفاده کردیم نظر و عقیده خودمان را به آن اضافه کرده و در مناظره‌ها یا تریبون‌های آزاد استفاده می‌کنیم.

ما باید یاد بگیریم گفت‌وگو و بحث‌های جدی در دانشگاه تفاوت عمده‌ای با حرف‌های عادی در صف ناولیسی دارد و نباید هر حرفی زده شود. مناظره‌ها و تریبون آزاد اگر براساس اصول منطقی عرضه شود اتفاقاً می‌تواند یک جریان فکری اصولی ایجاد کند و فرصت نقد علمی را بالا ببرد. به همین دلیل است که من با اصل برگزاری چنین برنامه‌هایی موافقم اما به‌شدت اعتقاد دارم که رعایت اصول درست است که می‌تواند ما را از خلال مناظره و تریبون آزاد به جایگاه‌های بهتری برسد.

نگاه روز

در باب مدیریت آزادی

ادامه از صفحه ۳ | ۲- امروز جامعه ما (ملت-حاکمیت) به این نتیجه رسیده‌اند برای حل اختلافات تاریخی و سیاسی خود با قدرت‌های جهانی به گفت‌وگو بنشینند و بی‌آنکه از اصول و منافع ملی خود دست بردارند، در چارچوب قوانین بین‌المللی از حقوق حقه خود دفاع کنند. ماه‌ها این گفت‌وگو و مذاکره را ادامه دهند و با منطقی برتر دیگران راه‌نتایج مطلوب برسازند. جای تأمل دارد که وقتی با دشمنی تاریخی که حداقل مشترکات و بیشترین اختلاف را داریم، می‌توان به گفت‌وگو نشست، چگونه با هموطنان که منافع مشترک بسیار و حتی اصول واحدی داریم، نتوان سخن گفت و شنید. ۴- یکصد سال است برای رسیدن به جامعه‌ای آزاد و قانونمدار می‌بازیم اما نفس کشیدن چند بار به هدف رسیده‌ایم و هر بار نتوانستیم گوهری که به دست آوردیم نگه داریم. آزادی را به هرج و مرج و تقابل و تنازع کشانیدیم و پس از پیروزی بر استبداد، بر یکدیگر تیغ کشیدیم. مبارزه با خفقان را امتحان کردیم اما نفس کشیدن از آزاد را یاد نگرفتیم. مرحوم مهندس بازرگان پس از عمری آزادیخواهی گفت دموکراسی آموختنی است. وارد کردنی و حاکم کردنی نیست اما چگونه بیاموزیم؟

۵- مهم‌ترین نهاد آموزشی جامعه مدارس و دانشگاه‌ها هستند و مدیران آینده از این مسیر

خواهند آمد. تنها راه ثبات و آرامش با آن همه تضاد و تفاوت در جامعه، فراهم کردن بستری است که نسل جوان کشور فرهنگ گفت‌وگو و شنود و بهره‌گیری درست از آزادی را آموخته و به دیگران نیز بیاموزد. اگر در دانشگاه‌ها و مدارس خود نتوانیم به شیوه‌ای علمی و درست، به گفت‌وگو و شنود بر سر مسائل اختلافی بپردازیم در کجا خواهیم توانست با مسالمت تضادهای مان را کاهش دهیم؟

۶- منطقه زیست ما امروز با تهدیداتی روبه‌روست، هر چند کشور ما از باثبات‌ترین و آرام‌ترین جوامع خاورمیانه است اما فراموش نکنیم، وقتی می‌توانیم با تهدیدات بیرونی مقابله کنیم که از درون انسجام و هماهنگی لازم را داشته باشیم، می‌توانیم کشوری که با قدرت‌های بزرگ در حال چالش است، نیاز به همدلی و هم‌زبانی دولت و ملت دارد اما این همدلی و هم‌زبانی را باید با گفت‌وگو و آزاداندیشی و اقناع یکدیگر به دست می‌آید؟ اگر از اقناع یکدیگر بهره‌بریم و شکست‌ناپذیری را نداشته باشیم، آیا جز راه خصومت و تنازع می‌ماند؟ چار دارد به مناسبت این روزها یاد می‌گیتی توصیه کرد، در دشمنان مدارا با دوستان مروت، چه خوبست این دو با هم رهنمای ما باشد.